

La lluita pel poder a l'Iran

- La protesta amaga les disputes a la cúpula

ANTONI SEGURA

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 21.06.09

Les manifestacions a l'Iran se succeeixen més d'una setmana després de les eleccions, tot i la censura, la policia i les milícies *basij*. Però la verdadera lluita no es lliura als carrers, sinó al cor mateix del poder religiós i militar que es va consolidar després de la revolució del 1979. Inicialment, va aglutinar tots els sectors que s'oposaven a la dictadura del xa Reza Pahlavi, des de la burgesia nacionalista fins al partit comunista, passant per l'oposició religiosa dels alts dirigents xiïtes de la ciutat santa de Qom liderats per l'aiatol·là Ruholà Khomeini.

El final del règim del xa va ser un cop dur per als EUA, que perdien un dels seus aliats més fidels a la regió del Golf (dues terceres parts de les reserves de petroli mundials; l'Iran, el segon país en reserves). La guerra per encàrrec de Saddam Hussein es va solapar amb la crisi dels ostatges de l'ambaixada dels EUA (des del 4 de novembre de 1979 fins al 20 de gener de 1981).

La guerra patriòtica va consolidar la revolució dels aiatol·làs, que havien proclamat la República Islàmica i el *velâyat-é faquih* que atorga poders màxims al Guia Espiritual i al Consell dels Guardians. A més, la mística dels màrtirs va generar un discurs nacionalista i fonamentalista que va calar fàcilment en els sectors més populars, que es van convertir en la principal base social del poder religiós. La guerra va permetre també eliminar físicament i en silenci qualsevol oposició al nou poder que hi hagués, inclosos els aiatol·làs oposats al *velâyat-é faquih*. En aquells

moments els principals dirigents eren: Khomeini, Guia Espiritual; Ali Khamenei, president de la República i successor de Khomeini; Mirhusein Mussavi, primer ministre, i Akbar Hachémi Rafsanjani, president del Parlament i futur president de la República entre 1989 i 1997.

A la mort de Khomeini (1989), el bloc de poder es va fracturar. Els dirigents més pragmàtics, posteriorment identificats amb el reformisme, creien que, després d'una guerra que havia arruïnat el país, calia posar fi a l'aïllament internacional oferint una cara més amable i aperturista del règim –una funció que va ser assumida pel president Mohammad Khatami entre 1997 i 2005– per no renunciar al que era essencial: preeminència del poder religiós –teocràcia col·lectiva dels aiatol·làs– i del control religiós i la discriminació de gènere. Al davant, els dirigents més immobilitistes que pensaven que qualsevol apertura causaria el final del règim i que, després de l'experiència reformista de Khatami, van apostar per un ultraconservador, antioccidental i populista, Mahmud Ahmadinejad, per barrar el pas al retorn de Rafsanjani.

En definitiva, la revolució verda (el color de l'Islam) de Mussavi va més enllà dels carrers i amaga la soterrada lluita pel poder que divideix el bloc dominant. Diversos indicis d'aquest enfrontament s'entreveuen: la clara alineació de Khamenei, de l'Exèrcit i de les milícies *basij* amb Ahmadinejad; el silenci inicial del Consell dels Guardians, que s'inclina per Khamenei; la visita de Rafsanjani a Qom; el suport de Khatami a Mussavi, que no es presentava com reformista, però que està aprofitant la indignació del carrer; la prohibició de sortir del país als fills de Rafsanjani, i la detenció d'exalts dirigents del règim com l'exministre d'Afers Estrangers Ebrahim Yazdi. El temps dirà si l'enfrontament en el poder no

és desbordat per la indignació del carrer, que va més lluny en les seves exigències del que representen reformistes i fonamentalistes.